

Una de les conseqüències de l'ampliació a 25 membres de la UE és la redistribució dels anomenats fons de cohesió i d'altres ajudes. Els nous països, amb unes rendes força més baixes, començaran a obrir l'aixeta d'Europa, i els més veterans, entre ells els territoris dels Països Catalans, hauran de tancar-la. El no francès al Tractat europeu no fa sinó complicar encara més el repartiment dels fons europeus.

L'ampliació de la UE i el consegüent canvi socioeconòmic que ha significat l'entrada de països amb rendes més baixes ha fet aflorar la necessitat de redissenyar les línies mestres i els números de l'anomenada política de cohesió europea.

Tot plegat té enormes implicacions en tot el territori europeu i obligarà els governs estatals i autonòmics a reestructurar els seus pressupostos i actuacions sobre el propi territori. El pressupost de la Unió Europea s'organitza en períodes de set anys, gira entorn de l'1,14% del PIB europeu i serveix per a emmarcar les grans línies d'actuació polítiques.

Com es reparteixen els fons?

Des de fa cinc anys, estem immersos en el que aleshores es va anomenar Agenda 2000, que fineix el 2006. D'acord amb una comunicació de la Comissió Europea de febrer de 2004, al Consell es negocia la quantitat total i la distribució del pressupost per al nou període 2007-2013. Són les anomenades perspectives financeres, les quals divideixen les despeses en diferents capítols. Un quart del tresor comunitari cobrirà l'anomenada Política de Cohesió, altrament dita Política Regional.

A les acaballes del període 2000-2006, i preparant motors per a encetar una nova etapa, és un bon moment per fer balanç de l'ús que hem fet a casa nostra de les ajudes europees. En el marc d'uns eixos preestablerts per la Comissió Europea, els ens subestats configuren els seus programes juntament amb els respectius estats, que s'erigeixen en autoritats de gestió i pagadores.

Així doncs, en què s'han invertit els fons arribats de Brussel·les? La major part dels 2.744 milions d'euros que s'han assignat al País Valencià com a

Quant ha rajat l'aixeta de Brussel·les?

COMISSIÓ EUROPEA

territori objectiu 1 s'han adreçat als títols "regeneració mediambiental, recursos hídrics, i xarxes de transport-energia". D'aquest paquet en destaca la tercera fase de gasificació del País Valencià. Una conducció principal nord-sud de 1.150 km i una sèrie de ramals i instal·lacions auxiliars portaran gas natural a la creixent demanda industrial i domèstica. El cost total de

l'obra puja a 16,5 milions d'euros, dels quals 6,6 milions vénen d'Europa i 10 milions de la Generalitat Valenciana. Els ports valencians depenents de Puertos del Estado (València-Sagunt, Castelló, Alacant) també absorbeixen un bon pessic comunitari. Els 40 milions d'euros que s'hi dediquen es veuen complementats per 40 milions que aporta l'estat. Calats més pro-

funds, prolongació de dics i contradics, noves dàrsenes, molls, terminals i esplanades, instal·lació de rampes per a vaixells ro-ro (de càrrega horitzontal), accessos viaris i noves zones d'activitats logístiques faran més competitius els ports valencians.

La millora i adequació de les infraestructures aeroportuàries d'Alacant i València també són objecte de subvenció comunitària, així com el polèmic projecte d'aeroport de Castelló. L'aixeta de Brussel·les alleujarà el Govern valencià amb el cost de la primera fase de desenvolupament de l'aeroport. El "pla aeroports" té un cost total de 68 milions d'euros, dels quals 34 milions pertocuen als Fons Europeu de Desenvolupament Regional (Feder). L'estat contribueix amb 24 milions, mentre

des europees puguen a 8 milions d'euros i han servit per a adquirir nova instrumentació per a nanomaterials, adequar laboratoris, desenvolupar un sistema de fabricació de xips de DNA, instal·lar un estabulari al campus de Burjassot, finançar un espectòmetre de masses, etc. La construcció i ampliació de centres al campus de Paterna es va fer necessària després de les inundacions del 1991. Ja es troben operatius l'Institut de Ciències dels Materials, l'Institut Cavanilles de Biodiversitat i l'Institut de Robòtica. També destaca l'edifici que acollirà l'Institut de Ciència Molecular, amb una superfície de 3.500 m². Les ajudes europees en aquest capítol voregen els 15 milions d'euros.

A Catalunya, a banda dels ajuts dels fons estructurals, també s'ha rebut un suplement dels fons de cohesió. Per una qüestió de població i per la marginació de períodes anteriors, en els últims anys el Principat ha pogut finançar projectes amb els fons de cohesió. En aquest grup s'hi inclouen l'ampliació del port de Barcelona, la variant de Cervera o la remodelació del clavegueram de Terrassa. Dins del programa específicament català com a àrea objectiu 2, menys subjecta a la negociació amb Madrid, se situen els 1.235 milions d'euros del Feder i el Fons Social Europeu (FSE). El 30% dels recursos s'han adreçat a l'eix de la millora de la competitivitat empresarial, ocupació i desenvolupament del teixit productiu. L'operació urbanística del Poble Nou, batejada com a 22@, és un dels principals beneficiaris d'aquesta rúbrica. L'eix de la Societat del Coneixement ha absorbit un altre terç del total del fons.

Bones pràctiques. La Comissió Europea publica anualment una llista d'allò que anomenen "bones pràctiques". Entre aquestes, es compten la depuradora del Fòrum, amb un cost total de 56 milions d'euros i subvencionat amb 19 milions per el Feder. L'Institut Català d'Investigació Química (on conflueix l'administració, la Universitat Rovira i Virgili, empreses com Repsol, Bayer i Basf, i fins a 23 laboratoris) també ha estat lloat a Brussel·les. Es tracta d'un projecte de 15 milions d'euros amb suport comunitari de 7 milions d'euros.

Capítol a banda mereix la iniciativa Interreg per a projectes transfronterers, que gestiona un paquet de 900 milions gestionat per l'estat. El 93% d'aquest recurs van anar a parar a les fronteres lusa (70%) i marroquina (23%); un repartiment que diu molt de l'europeisme de l'antic executiu comunitari. Tot i així, s'han fet realitat un total de 72 projectes a banda i banda dels Pirineus com: ISARD (informació sísmica automàtica regional de danys), PORTA (tecnologies agroalimentàries), suport a la Universitat Catalana d'Estiu, etc.

Via directa amb Europa. Un altra iniciativa al marge de la programació estàndard per a cada autonomia són les anomenades "accions innovadores". És com una propina que la Comissió concedeix a alguns ens subestats. A Catalunya, amb un ajut europeu de 3 milions d'euros més la mateixa xifra aportada per la Generalitat, s'ha desenvolupat INNOVC@T-SI, teletreball al medi rural i la muntanya. Més enllà dels resultats del projecte, l'interès d'aquesta "acció innovadora" consisteix en les característiques de la seva gestió. L'autoritat pagadora ha estat la Generalitat, la qual cosa vol dir que hi ha hagut una interlocució directa, sense intermediaris, entre Govern català i Comissió Europea. Aquesta hauria de ser la norma per als projectes del nou període 2007-2013, si tenim en compte que els territoris de l'estat espanyol tenen més maduresa institucional que la majoria dels nous estats membres.

Per a Balears, les engrunes. Respecte a les intervencions a les Illes Balears, l'escala de les ajudes per projecte es molt més modesta que en els casos del País Valencià i Catalunya. Els projectes amb un cost més elevat han estat aquells relacionats amb el tractament d'aigües. En destaca el tractament terciari a Bendinat, Calvià, el qual ha comptat amb 2 milions d'euros de subvenció europea. La construcció de l'estació depuradora d'aigües residuals des Migjorn Gran va requerir d'1 milió d'euros. Dins el capítol Xarxes de comunicació i energia, s'ha fet la remodelació d'estacions de tren, les quals han gaudit d'ajuts que cobreixen fins a un 30% del cost total de les obres. És el cas de l'estació de Manacor, que va

Edifici de la seu de la Comissió Europea, a Brussel·les. El 2013, la UE tancarà l'aixeta de les ajudes de cohesió, i els nous països de l'Europa ampliada se'n veuran beneficiats.

que la Generalitat valenciana aporta 10,5 milions.

En el marc de "dotació d'infraestructura científicotècnica" bona part dels fons s'han concentrat a la Universitat de València per a la instal·lació de noves xarxes de comunicació, com la de fibra òptica. S'hi han esmerçat fins a 2,8 milions d'euros del Feder. Pel que fa a l'equipament científic, lesaju-

rebre 761.000 euros, així com l'estació de Llubí, beneficiada amb 159.000 euros.

Les euroregions prendran força?

El més interessant per als Països Catalans és l'empenta que Brussel·les vol donar a la Cooperació Transfronterera. Sota la asèptica denominació d'Agrupament Europeu de Cooperació Transfronterera (AECT) les euroregions prendran més força i independència operativa. Igual com els fons Feder, FSE i fons de cohesió, les AECT seran objecte d'un reglament europeu. Això vol dir que la reconstrucció nacional, amb l'amputada Catalunya Nord des del Tractat de Westfàlia, ja no estarà subjecta a la gràcia de l'estat espanyol i el francès. La reinvençió de la Corona d'Aragó vindrà emparada per llei europea.

La proposta de reglament per a les AECT diu: "cooperació entre regions i municipis a fi de reforçar la cohesió econòmica, social i territorial" [...]. Sobre aquesta raó es manifesta l'impuls latent de l'euroregió "Corona d'Aragó", del "Canigó", o com li vulguin dir, que bé pot servir per a reprendre els lligams històrics, culturals o nacionals. Les AECT o euroregions gaudiran de personalitat legal i estaran capacitades per a actuar en benefici dels seus membres. La fórmula legal per a constituir-se haurà de ser la d'una convenció entre els

diferents membres (comunitats autònomes o regions franceses), que per al seu funcionament prendran el dret públic només d'un dels estats membre. El reglament per a les AECT permet la constitució d'una assemblea de parlamentaris de l'euroregió, el Parlament General que mai vam tenir.

I ara què passarà? Malgrat la sensible reducció de fons estructurals als Països Catalans, la solidaritat europea continuarà funcionant. Després d'haver aixecat les infraestructures necessàries, ara l'aposta serà incidir sobre el capital humà, les noves tecnologies, la investigació i la innovació.

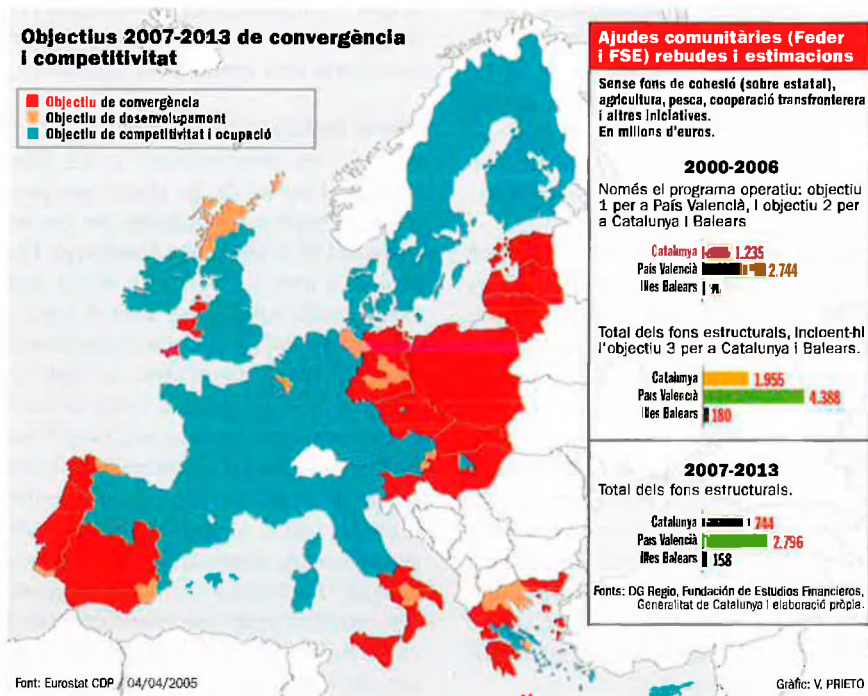
El plany per la pèrdua sobtada dels fons de cohesió a l'estat espanyol és lògic, i per a aquesta maquinària, a nivell polític, quedar-se sense fons de cohesió és un cop encara més dur. Sense inversions per oferir, manllevades de la UE, com es vendrà l'estat espanyol a les comunitats autònomes que estimaven la pertinença estatal per raons fonamentalment mercantils?

Després del fracàs del regionalisme europeu, ofegat per un Comitè de les Regions que fa de llevadora de regions administratives, s'intueix l'inici del camí de la reorganització econòmica i cultural europea amb les euroregions.

Miquel Àngel Díez i Besora

EL TEMPS

Font: Eurostat CDP / 04/04/2005

Gràfic: V. PRIETO

En el futur escenari d'ajuts europeus, el balanç de les transferències financeres entre la Unió Europea i l'estat espanyol s'acostarà més a la neutralitat pressupostària. Suposant que l'economia espanyola mantingui el seu índex de creixement relativament alt, se li demanarà que contribueixi més al pressupost de la UE. Simultàniament, els ajuts provinents de Brussel·les disminuiran a mesura que els grans capítols de despesa comunitària –la Política Agrària Comuna (PAC) i la Política de Cohesió– mirin cap a l'Europa Central i de l'Est.

La quantia total de finançament destinat a Espanya a través de la Política de Cohesió en el període 2007-2013 dependrà de la magnitud del pressupost comunitari, del criteri de distribu-

Alemanya, en una situació econòmica molt delicada, exigeix frenar les seves aportacions